

Naar een land mét doelen en zonder grenzen

*Reflecties op een zestal ontbijtdiscussies rond het thema:
Waar moet Nederland naartoe en Wat doen we er zelf aan?*

De beeldspraak en neologismen waren niet van de lucht tijdens de ontbijtdiscussies, die De Publieke Zaak organiseerde in de periode december 2006/januari 2007. Een gezelschap van zeer divers, maar hoogwaardig pluimage - in termen van maatschappelijke betrokkenheid - waagde zich in een tijdsverloop van precies anderhalf uur aan de uitdaging om een gewenste ontwikkeling voor Nederland te schetsen en daar vaak ook zelf een medeverantwoordelijkheid voor de verwerkelijking daarvan te aanvaarden.

Woorden en begrippen bleken daarbij een zeer centrale plaats in te nemen. Hoe kun je een zo veelvormig proces, als het bewegen van ons hele land naar nieuwe hoogvlakten - althans overdrachtelijk gesproken - beschrijven, laat staan collectief onderschrijven, als zelfs het woord "burger" omstreden blijkt te zijn. Een kleine enquête tijdens de ontbijten toonde aan, dat dit woord, naarmate men dichter bij Den Haag verblijft, een steeds negatiever beeld oproept. De conclusie is dan ook, dat we behoefte hebben aan nieuwe woorden en eenvoudige begrippen.

Deelnemers aan de discussie droegen prachtige beelden aan om onze huidige maatschappij en haar uitdagingen te beschrijven. De paradox van een bevolking, die volgens 21minuten.nl een compleet andere maatschappij wil dan we nu hebben en die desondanks toch gelukkig is, werd verklaard door de respectievelijke concepten van onze theemutsen en panic rooms. Onder onze eigen theemuts zijn we gelukkig, maar voor de wereld daarbuiten voelen we ons niet meer verantwoordelijk. Daar schoppen we alleen tegen aan.

De rijkdom van inzichten en van inspiratie, die de discussies kenmerkten, op een verantwoorde manier samenvatten lijkt ons noch mogelijk, noch noodzakelijk voor diegenen, die daar bij waren. We beperken ons dan ook liever tot een aantal van de begrippen en ideeën, die waardevol zijn om in toekomstige discussies met derden te berde te brengen, omdat zij de uitdagingen zo treffend lijken te vatten.

Samen Leven vraagt Samen Werken

Eén direct en concreet resultaat van de ontbijtdiscussies is geweest, dat het nieuwe kabinet het motto van De Publieke Zaak - daterend uit het oprichtingsjaar 2002 en daarvoor al gelanceerd door NOC*NSF - tot het hare heeft gemaakt. De dominante uitdaging voor een harmonieuze én succesvolle maatschappij is samen weer iets willen bereiken. Te veel wordt

het huidige maatschappelijke handelen van cruciale partijen, waaronder niet in de laatste plaats politieke partijen, gedreven door een "afzetten tegen" in plaats van een "samen werken aan".

De verkiezingsuitslag en de bevindingen van 21minuten.nl wezen dan ook naar de mening van velen naar de oplossing van een zakenkabinet, waarin een veel bredere representatie van prominente Nederlanders van grote kwaliteit wordt bijeengebracht in een rol, waarin zij niet partij gebonden zijn. Gelukkig blijkt deze filosofie van "Samen Werken" op stedelijk en regionaal politiek bestuurlijk niveau al veel meer doorgedrongen te zijn, zoals de ervaringen o.a. in Rotterdam maar al te goed aantonen.

Van Consument naar Producent

De burger is in onze maatschappij in een periode van circa 40 jaar steeds meer de rol van consument toebedeeld en dat heeft hij/zij zich laten welgevalen. Hoewel we als consument best kunnen genieten is dit een enorme verschraving gebleken in onze relaties met groepen "buiten onze theemuts" en daarmee ook voor ieder van ons zelf.

Telkens blijkt opnieuw - en nu vooral onder jonge generaties - dat mensen een enorme behoefte hebben om "maatschappelijk nuttig" te zijn, maar dat ze daar dan wel de gelegenheid voor moeten krijgen en dan niet volgens de oude strikte modellen, maar op een veel vrijere manier. De Slinger - één van de centrale projecten van De Publieke Zaak gericht op het "vetcool, kapotgaaf, beest, gruwelijk" maken van actief burgerschap - blijkt dan ook niet voor niets zo aan te slaan bij groepen jongeren van zeer diverse achtergronden en opleiding.

De bevordering van het "producentisme" werd in brede kring in de discussies gesteund. Ook de NRC wijdde een week na het laatste ontbijt een boeiend artikel aan dit thema. Parallel aan het thema "Van Consument naar Producent" werd de behoefte uitgesproken aan het formuleren van de "Universele Plichten van de Mens" als complement van de "Universele Rechten van de Mens".

Sinds de ontbijtsessies is in het kader van De Slinger een "Geef het Door" actie gestart onder de titel "De Zevensprong" om dit "producentisme" te promoten. Een serie van "kettingdiners" van zeven - meest jonge - mensen fungeert als onuitputtelijke bron om nieuwe visies voor de maatschappij te ontwikkelen en de betrokkenen echt "betrokken" te maken. De eerste resultaten zijn zeer hoopgevend.

Geen Effect zonder (Zelf)respect

Een team, of dit nu op het voetbalveld, in het bedrijfsleven of in de maatschappij is, staat of valt met de belangstelling en het respect voor elkaar. Het is juist die atmosfeer, waarin mensen gedijen, hun nek durven

uitsteken, hun zelfrespect ontwikkelen en tenslotte daarmee ook reden zien om hun waarden met anderen te delen en te verdedigen.

Ervaringen met de ROC Slinger - een serie projecten op ROC's, waarin de ROC studenten zelf als bron van inspiratie voor het uitdragen van De Slinger filosofie fungeren - tonen aan hoe belangrijk het is om juist ook tegen deze jongeren te kunnen zeggen: "je bent belangrijk, je telt mee, juist ook om wat je voor anderen doet".

Uit de discussies komt de zorg naar voren, dat wij dit respect voor elke medeburger op elk niveau zo stelselmatig in onze vrijheidsdrang hebben afgebroken en dat het hoog tijd wordt voor massale inspanningen om dit denken over een willekeurige medemens weer te voeden en te vieren.

Zonder Doelen zijn er alleen maar Grenzen

Als je geen duidelijke doelen hebt, zie je slechts grenzen; als je ze wel hebt accepteer je geen grenzen. Eén thema, dat ook heel duidelijk naar voren kwam is de noodzaak om vastgeroeste tradities te doorbreken, om culturen te toetsen op hun waarde, om gewoontes ter discussie te stellen, kortom om de wereld eens op zijn kop te zetten. Meer dan duizend diensten/organisaties, die zich met de zwakkeren bezighouden in een regio nodigen eerder uit tot eigen posities verdedigen dan grensverleggend bezig zijn.

Op elk niveau hebben wij onze tradities met bijbehorende regels ontwikkeld. Maar zijn deze nog wel up-to-date, als ze het ooit al geweest zijn? Moeten we niet eens allerlei zaken met een frisse blik bekijken en ons afvragen of het niet heel anders en veel beter kan. Eén ding is zeker: de oplossingen van de Industriële Revolutie - zie Charlie Chaplin's Modern Times - werken niet meer. Het is tijd om het instrumentarium van de Emotionele Revolutie, die nu domineert, te benutten. En daarbij een helder oog te houden op wat onze ultieme doelen zijn. Daarbij zijn waarden veel belangrijker dan randvoorwaarden.

In vele gemeentes en woningbouwcorporaties broeien deze gedachten intussen. Op kleine schaal worden successen geboekt, die een bron van inspiratie kunnen zijn voor een bredere beweging

Een Beschaving Zit in de Frontlijn, niet in de Elite

"De Maatschappij, dat zijn Wij, de Burger" is het devies van De Publieke Zaak. En dat betekent elke burger. Een werkelijke verandering in ons land vraagt ondersteuning van de frontlijn van onze beschaving, de man en vrouw in de tram, op straat, in de flat onder U of op het werk. In een democratie kan alleen daar de cultuur veranderd worden.

De uitdaging is dus: communicatie. Alles wijst er op, dat de boodschap van De Publieke Zaak goed verstaan wordt, als hij wordt gebracht. Als de waarden er eenmaal zijn, tellen de randvoorwaarden wel mee. Deze zijn: de boodschap in zo'n breed mogelijke kring uitdragen en de condities scheppen, dat zo veel mogelijk mensen er dan ook naar kunnen handelen.

De actiebereidheid van de "ontbijters" bleek groot. De boodschap van De Publieke Zaak is net DNA. Je kunt het er niet van boven af instoppen, maar van binnen uit. Je moet het laten groeien en liefst snel. Daar zijn veel actieve "virusdragers" voor nodig.

Een uitgebreider verslag van de zes ontbijtsessies is te vinden op de website van De Publieke Zaak: www.publiekezaak.nl . Ervaringen met de Slinger zijn terug te vinden op www.slinger.nu en op de vele regionale netwerksites van De Slinger: [www.\(stad\).slinger.nu](http://www.(stad).slinger.nu) .

Een overzicht van actuele projecten en projecten in voorbereiding van De Slinger en De Publieke Zaak is bijgevoegd.

Reacties graag naar info@publiekezaak.nl